13.04.2014 г. / 22:01:49

Вяра

27.04 по еретическия, †14 април по църковния календар - Св. Мартин Изповедник, папа Римски. Свв. хиляда мъченици и св. Азат. Св. мъченик Ардалион

Страданието на светия наш отец Мартин изповедник, папа Римски († 655 г.)

Свети Мартин изповедник, папа Римски. Фрагмент от стара българска стенопис. Село Старо Нагоричане, област Македония

След кончината на римския папа Теодор мястото му, при еднодушен избор, заел блаженият Мартин. По това време на изток в Гърция царувал Констанс, синът на цар Константин и внук на Ираклий; в тези години гръцките царе все още

владеели древния Рим и затова имали свои наместници в западната част на империята. На изток все повече и повече се разпространявала ереста на монотелитите, тоест единоволниците, които признавали у нашия Господ Иисус Христос една воля и едно желание. Тази ерес възникнала от предшестващата я ерес на Евтихий, който хулно твърди, че у Иисуса Христа има само едно естество, въпреки православното учение, което изповядва у въплътилия се наш Господ Иисус Христос две естества и две воли, две желания и две действия; всяко естество има своя воля, свое желание и свое действие в едното Лице на Христа: Господ Иисус Христос не може да бъде разделян на две лица, но се познава в две лица, без тяхното съединяване. Родоначалници на ереста били патриарсите Кир александрийски и Сергий Цариградски; при разпространението на ереста им съдействал и дядото на цар Констанс Ираклий. След смъртта на Сергий за константинополски патриарх бил избран Пир, а след него Павел - и двамата еретици монотелити. По съвет на Павел цар Констанс написал книжка, която съдържала еретическото учение на монотелитството; и наречена от него “типос”; той я разпратил навсякъде, като наредил да се спазва съгласно с нея вероучението относно Лицето на нашия Господ Иисус Христос. Мнозина от православните, които не споделяли ереста, заради съпротивата си на нечестивата заповед на царя били подложени на изгнание или побои и даже на смърт; към тях се числят и преподобният Максим Изповедник, както това подробно е изложено в житието му, и свети папа Мартин, за когото става дума сега. Веднага след като заел престола, царят му изпратил изпълнената с еретически учения книжка, като искал новопоставеният папа да се съгласи с неговата ерес и да я потвърди на събора. Но блаженият Мартин я отхвърлил, като казал:

- Дори целият свят да приеме това противно на

православието учение, аз и тогава не бих го приел, и дори да се наложи да умра, пак няма да отстъпя от евангелското и апостолското учение и светоотеческото предание.

След това изпратил писмо на цариградския патриарх Павел по няколко свети мъже, в което с любов го увещавал да не създава раздор в църковното единство, да не сее еретически плевели сред пшеницата на благочестивата вяра, а обратно - да убеди царя да изостави противното на църквата учение. Но патриарх Павел не само че не послушал блажения Мартин, но след срамен побой изпратил неговите посланици на заточение при границата на империята. Тогава свети Мартин, посъветван от Хрисополитанския авва преподобни Максим, който по това време бил в Рим, свикал поместен събор от сто и пет западни епископи и предложил да се разгледа заблуждението на Кир, Сергий, Пир и Павел, заедно с книгата на царя “типос”; съборът предал ереста на анатема и издал послание до всички православни, което утвърждавало православието и изясняло цялата пагубност на тази ерес и повелявало най-внимателно да се пазят от нея. Като научил за постъпката на свети Мартин, царят силно се разгневил: той изпратил в Рим в качеството на негов наместник един военачалник на име Олимпий, за да залови папа Мартин. Но когато Олимпий пристигнал в Рим, по принуда се отказал от мисълта открито да задържи папата, защото там заварил споменатия събор, на който били свикани множество епископи и народ, така че градът бил препълнен от духовни и светски лица; затова Олимпий подучил един воин да убие сякаш случайно свети Мартин в църква. Но когато воинът със скрит под дрехите остър меч в църквата приближил папата, с намерението да го убие, изведнъж неочаквано ослепял: защото Господ, Който не оставя “жезъла на нечестивците върху жребия на праведните”, не допуснал убиецът да вдигне мъчителска ръка над Своя верен раб. Като разбрал, че Сам Господ пази Своя служител, Олимпий оставил

папата на мира и се оттеглил в Сицилия, където и умрял в битка срещу сарацините. А царят, по внушенията на патриарх Павел, изпратил в Рим друг наместник, също военачалник, на име Теодор, с прозвище Калиопа. Той имал нареждане да залови свети Мартин, като предварително лъжливо обвини папата, че иска да започне война срещу царя и затова поддържа връзки със сарацините, подтиквайки ги към въстание, и че той неправилно спазва предадената от отците вяра и хули Пречистата Богородица. Като пристигнал в Рим, наместникът открито пред всички обвинил папата в посочените престъпления. Свети Мартин, невинен за всичко това, отговорил на клеветата, насочена срещу него:

- Никога - казал той - не съм имал връзки със сарацините, освен в онези случаи, когато съм изпращал милостиня на бедните и нищи братя по вяра, които живеят сред тях; който не почита Пречистата Богородица, не я признава за Божия Майка и не се покланя, да бъде проклет и в този век, и в бъдещия. А светата вяра - завършил оправданието си - не ние, а мислещите различно от нас спазват неправилно.

Царският наместник, без да чува оправданията на папата, продължил, както и преди, да твърди, че изказаните обвинения са правилни, и дори прибавил още едно - че свети Мартин незаконно заемал папския престол. Една нощ тайно, с помощта на войниците, той хванал папата, отвлякъл го на пристанището, и оттам с лодка го откарал на остров Наксий, който се намирал сред далечните острови, известни под името Цикладски. На този остров свети Мартин прекарал цяла година, измъчван от глад и лишения от най-необходимото за живот. Ако някой от благочестивите жители на острова, съжалявайки папата изгнаник, донасял нещо за облекчение на неговите нужди, стражата не допускала никого при затворника и насила взимала за себе си даровете; същевременно им говорела с укор:

- Ако някой от вас го обича и го съжалява, той е враг на отечеството, защото изгнаникът е еретик, противник на Бога и всява смут в гръко-римската държава.

И още много други оскърбления нанасяла стражата на свети Мартин, като го биела и издевателствала над него. А той, макар и отслабнал телесно от ежедневните оскърбления, лишения, и болестите, които го сполетели, не губел душевната си твърдост и всичко понасял с благодарност, заради Бога. Като минала една година откакто бил преселен на острова, откарали свети Мартин във Византия.

Корабът достигнал Византия през есента и рано сутринта спрял в пристанището на Евтимий, близо до Архандия. Пратеници на царя и патриарха веднага започнали да безпокоят светеца, който бил вече твърде болен; лишени от всякакво състрадание, целия ден, от сутринта до вечерта, безчестили светия Божий архиерей, всячески злословели и му се подигравали. Вечерта пристигнал с множество воини патриаршеският нотарий Саголива; те свалили свети Мартин от кораба, като го сложили на носилка (поради болестта си той вече не можел да ходи), и го отнесли в един двор, наречен прандиария; тук затворили свети Мартин в тясна и тъмна стая и внимателно го пазели, да не би някой от жителите на града да разбере мястото на неговото пребиваване. В този затвор светецът прекарал деветдесет и три дена, без да говори с никого. След това отнесли светия в дома на сакелария, където били събрани сенаторите; когато го внесли тук, един от най-старите сенатори с крясък му заповядал да стане от носилката, с която бил донесен на събранието; един от слугите, които го носели, казал, че папата не може да стане, защото е много болен; но сенаторът, без да обръща внимание на болестта на свети Мартин, отново с гняв му заповядал да стане, като наредил поради слабостта му да го придържат. Тогава светият се надигнал и застанал на средата, поддържан

от двете страни; станали и нарочно извиканите, предварително подучени лъжесвидетели, които отправили към свети Мартин споменатите несправедливи обвинения, като прибавили към тях и други; за доказателство на истинността на думите си те се заклевали пред Светото Евангелие. А когато свети Мартин, който не умеел да говори гръцки, започнал да отговаря чрез преводача, събранието не само че не го слушало, но и открито му забранило да говори; а преводача оскърбявали с груби думи. Като видял това, свети Мартин казал:

- На Господа е известно колко голямо благодеяние ще ми окажете, ако по-скоро ме предадете на смърт по какъвто и да било начин.

След това го извели на площада и го сложили да седне, тъй като не можел да стои прав, на специално изградена за такива случаи сцена, където обикновено се събирал много народ. Царят тайно го наблюдавал от една стая на двореца си и изпратил при него сакелария; като се приближил към свети Мартин, той заплашително му казал:

- Ето, ти остави Бога и Бог те остави.

Като казал това и се обърнал към народа, заповядал да прокълнат свети Мартин, а обкръжаващата тълпа започнала високо да вика:

- Анатема на папа Мартин!

Онези от присъстващите, които отлично знаели, че папата е невинен, си тръгвали от зрелището с опечалени лица и пълни със сълзи очи. След това сакеларият казал на началника на преторията:

- Вземи го и го насечи на парчета, защото не е достоен да живее.

Спекулаторите веднага хванали светеца, свалили горните му дрехи, а долните раздрали наполовина; надянали тежки железни вериги на шията и по цялото тяло на светия и го повлекли през целия град към преторията, като отпред носели изваден меч, с който възнамерявали да го убият. Някои от народа се подигравали със светеца и като издевателствали над него, казвали, клатейки глави:

- Къде е неговият Бог? Къде е спазваното от него вероучение?

Други не можели да сдържат плача и риданието си, при вида на безчестието и мъките, причинявани на Божия светител. А преподобният изпитвал двойно страдание: той страдал телом от болестта, тежките вериги и ударите на мъчителите, които го влачели, в същото време страдал и душевно, от разголването и срамните насмешки, като понасял срама и сърдечната болка. Като пристигнали в преторията, спекулаторите повлекли свързания светител нагоре по стълбите към тъмницата: на последното стъпало свети Мартин се спънал, паднал и така се ударил, че тялото му се покрило с кървави отоци; затворили го заедно със злодеите и разбойниците. След известно време го преместили в друга тъмница - Диомидовата, - където от болестта и силния студ (било през януари) едва не умрял. Жената на един от тъмничарите се съжалила над светия: тайно дошла при светия затворник и го отвела в дома си; превързала раните му, сложила го да легне в нейното легло и го покрила с топли завивки; свети Мартин лежал до вечерта и като мъртвец не издавал нито звук. Късно вечерта началникът на царските евнуси Григорий изпратил управителя на дома си с малко храна и му заповядал да я предаде на свети Мартин с думите:

- Не изнемогвай в скръбта; ние се надяваме, че Бог няма да допусне ти да умреш.

Като чул това, преподобни Мартин въздъхнал от цяло сърце: пожеланието не съответствало на неговото очакване, защото той, като изпитвал страдания заради светото православие, искал по-скоро да умре; веднага били свалени оковите от преподобния.

На сутринта царят отишъл да навести смъртно болния патриарх Павел и му разказал всичко, което се случило с папа Мартин. Павел се обърнал към стената и казал с тежка въздишка:

- Горко ми! Още едно дело към моето осъждане.

Царят попитал:

- Какво означава това?

- Нима, господарю, е малко злодейство - отвърнал Павел - това, да се принуждава папата да търпи такива страдания?

И той молел царя, като го заклинал, да прекрати по-нататъшното издевателство върху папата. След осем дена, вече след смъртта на Павел, царят изпратил при свети Мартин в Диомидовата тъмница нотария Демостен, съпроводен от още няколко, специално подбрани мъже. Те влезли в тъмницата и казали:

- Нашият цар ти казва: ето, след такава слава се намираш в това безчестие, но никой не е виновен, освен самият ти.

Свети Мартин нищо не им отвърнал; вдигнал очи към небето и казал: “Благодарение и слава за всичко на единствения безсмъртен Цар!”.

Пратениците започнали да питат преподобния за предшественика на Павел, патриарх Пир - дали по своя воля е дошъл в Рим и тук се е отрекъл от монотелитската ерес и как го е приел в общение с църквата папа Теодор, след когото е

заел престола свети Мартин. Светият им разказал подробно за патриарх Пир, как, като дошъл по своя воля в Рим, дал писмен отказ от своята ерес - към която впрочем отново се върнал - и как бил приет от папа Теодор с подобаваща за епископския му сан чест, получавайки средства за препитание. Свети Мартин завършил речта си със следното обръщение към посланиците на царя:

- Аз съм във ваши ръце - правете с мен каквото искате и каквото допусне Бог, но бъдете сигурни, че дори да ме направите на парчета, аз пак няма да вляза в общение с константинополската църква, докато тя не изостави еретическата си заблуда; изпитайте на дело истинността на думите ми и ще видите колко голяма е благодатта на Господа у Неговите раби.

Пратениците изслушали отговора на свети Мартин и се върнали при царя, почудени от душевната сила и величието на светеца, който не се страхувал от мъченията и от самата смърт. Като изминали осемдесет и пет дена, в тъмницата дошъл нотарият Саголива и му казал:

- Заповядано ми е да те отведа оттука у дома си, откъдето ще бъдеш изпратен на едно място.

Свети Мартин запитал:

- Къде ще ме изпратят, в кое по-точно място?

Но Саголива не отговорил на този въпрос. Тогава свети Мартин казал:

- Оставете ме в тъмницата дотогава, докато стане нужно да замина.

Нотарият си отишъл. По залез слънце папата казал на затворниците, които били с него:

- Елате, братя, да си дадем последна целувка: сега ще дойде пратеник да ме отведе оттука.

Всички с плач се прощавали с него, но свети Мартин, чието лице изразявало радост, им говорел:

- Не плачете, а се радвайте - вижте, аз се радвам, че отивам на мъки за православието.

После отново дошъл споменатият нотарий, който и отвел светия от тъмницата; всички, които присъствали, безутешно ридаели, като жалели за раздялата с преподобния. Свети Мартин бил качен на кораб и отправен на заточение в Херсон; тук го измъчвали с глад, лишавали го от всичко необходимо, и така след две години си заминал при Господа. Святото му тяло било погребано вън от град Херсон в храма на Пресвета Богородица, наричана Влахернска. Скоро неговият гроб започнал да привлича множество народ: най-разнообразни и многобройни изцеления получавали болните по молитвите на светеца и благодатта на нашия Господ Иисус Христос, на Когото с Отца и Светия Дух слава навеки. Амин.

Тропарь святого Мартина Исповедника, папы Римского

глас 4

Истинных повелений устне распространил еси, / зловерие низложил еси, Богомудре Мартине, / святителю всечестне, / поминай нас, угодниче Христов, / еже к Нему ходатайствы твоими, / да в мире устроиши живот наш.

Страданието на Хиляда свети мъченици и на Азат († 341 г.)

Настъпил спасителният ден на светия и Велик Петък,

когато християните празнуват и прославят и благодарят на Христа, претърпял заради нас изкупителните страдания. В този ден заловили и предали на смърт епископ Симеон, а заедно с него били погубени много християни. След това, като се започнало от деня на Великия Петък, в продължение на десет дена събирали и предавали на смърт всички християни. Тогава били заловени и тези свети мъченици, на брой 1000 човека, а заедно с тях и евнухът Азат, който заемал високо положение при царския двор и се ползвал с особеното уважение и любовта на цар Сапор. На разпита те всички смело изповядали своята вяра в Христа и затова били незабавно осъдени. Сапор твърде много се огорчил от смъртта на Азат. След неговата кончина издал едикт, който забранявал да се осъждат на смърт християните и този едикт известно време бил в сила.

Страданието на свети мъченик Ардалион (IV в.)

Свети Ардалион пострадал през царуването на император Максимиан. Той бил актьор мим и при народните зрелища, а и по други места представял страдания и различни действия на хората. Случило се веднъж да представя мъчения на християни така, както ставали в действителност. Окачили го и започнали да стържат тялото му, сякаш за това, че не иска да принесе жертва на идолите. Когато сред присъстващите на зрелището започнали да се разнасят викове на одобрение и се чули похвали на неговото изкуство, той казал на зрителите да замълчат и да не бързат да изразяват одобрение; а когато всички млъкнали, обявил, че наистина е християнин. Управителят на града, който бил на представлението, дълго хвалил изкуството му, като искал по този начин да го накара да промени решението си. Но светецът отказал да направи

това, решен да остане в истинската вяра. Тогава управителят заповядал да нагорещят железен тиган и да положат на него свети Ардалион. Така светият мъченик предал в ръцете на Бога душата си.

buditeli.info © 2017